

บทที่ 5

บทสรุป

วรรณกรรมแฟนตาซีสำหรับเด็กของโรอัลด์ ดาห์ลและ มิชาเอล เอนเดอ แม้จะจัดเป็นวรรณกรรมแฟนตาซีเหมือนกัน หากแต่นักเขียนทั้งสองมีแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานที่ต่างกัน เอนเดอนำเสนอเนื้อหาที่มีความลุ่มลึกในเชิงปรัชญา โดยเน้นในเรื่องจินตนาการกับชีวิตมนุษย์ซึ่งปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง *Momo* และ *The Neverending Story* อย่างเด่นชัด จึงจัดได้ว่าเป็นแฟนตาซีในแนวจินตนาการ ขณะที่งานแฟนตาซีของดาห์ล เป็นงานที่จัดอยู่ในหมวดของแฟนตาซีแนวนีกฝัน ซึ่งลักษณะเนื้อหาของเรื่องไม่มีความลึกซึ้งมากนัก แนวคิดที่ปรากฏเป็นแนวคิดสากลในเรื่องธรรมชาติของธรรมชาติโดยสื่อผ่านตัวละครที่แบ่งแยกดีเลวชัดเจนและตรงไปตรงมาจึงง่ายแก่การทำความเข้าใจกับเรื่องและไม่มีนัยยะสำคัญใดที่ต้องค้นหา หากแต่มุ่งสนองความต้องการด้านบันเทิงเพื่อความพึงพอใจของผู้อ่านเป็นสำคัญ

ในด้านการเสนอเรื่องผ่านองค์ประกอบต่างๆ โครงเรื่องที่ปรากฏในงานของดาห์ลและเอนเดอมีความคล้ายคลึงกันทั้งในแง่ของการใช้โครงเรื่องตามแบบอย่างของเทพนิยาย การใช้ความขัดแย้งเพื่อพัฒนาเรื่องให้ชีวิตของตัวละครพลิกผันเข้าสู่การผจญภัยอันน่าตื่นเต้น อย่างไรก็ตามนักเขียนทั้งสองเน้นใช้ลักษณะของความขัดแย้งที่แตกต่างกัน โดยเอนเดอเน้นย้ำเรื่องราวของตัวละครเอกกับสังคมส่วนดาห์ลเสนอความขัดแย้งระหว่างตัวละครสองฝ่ายที่ดีและชั่วต่างกันชัดเจนซึ่งเป็นลักษณะของความขัดแย้งที่ไม่ซับซ้อนและเข้าใจได้ง่ายกว่าความขัดแย้งที่ปรากฏในงานของเอนเดอ และด้วยความที่เป็นวรรณกรรมแฟนตาซี จึงเอื้อให้ดาห์ลและเอนเดอสามารถใช้ความมหัศจรรย์ทั้งหลายอันได้แก่ วัตถุวิเศษและพลังวิเศษเข้าช่วยตัวละครในการคลี่คลายสถานการณ์ต่างๆ ที่คอยรุมเร้าตัวละครอยู่ สำหรับการปิดเรื่องของนักเขียนทั้งสองนั้น แม้จะมีความแตกต่างกัน โดยตอนท้ายเรื่อง เอนเดอนิยมให้ตัวละครเอกสามารถเอาชนะในการต่อสู้กับสิ่งชั่วร้ายและกอบกู้ความดีงามที่สูญหายไปกลับคืน หากแต่ในงานของดาห์ล หลังจากที่ตัวละครเอกเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้ ก็จะได้รับรางวัลเป็นสิ่งใหม่ๆ ที่ทำให้ชีวิตดีกว่าเดิมเป็นการตอบแทน กระนั้นนักเขียนทั้งสองก็ยังคงให้เรื่องราวทั้งหมดจบแบบมีความสุข ทั้งนี้ก็เพื่อจรรโลงใจและไม่ทำลายความหวังต่อการมีชีวิตอยู่ของเด็ก

ด้านตัวละคร เพื่อให้ง่ายแก่การเข้าถึงของผู้อ่าน โดยมากดาห์ลได้เลือกใช้ตัวละครเอกที่เป็นเด็กในการสื่อสารกับผู้อ่านที่เป็นเด็ก ซึ่งเป็นแนวคิดเช่นเดียวกับที่ปรากฏในวรรณกรรมเด็กแนวแฟนตาซีของเอนเดอที่ทุกเรื่องใช้เด็กเป็นตัวละครเอก และเนื่องจากการมีเด็กเป็นตัวละครเอก ตัวละครแวดล้อมจึงมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือตัวละครเอก โดยตัวละครเหล่านี้จะอยู่ในรูปลักษณะทั้งที่เป็นมนุษย์สามัญผู้มีอาวุโสและตัวละครเหนือจริงซึ่งได้ใช้ลักษณะพิเศษของตนช่วยเหลือตัวละครเอกต่อสู้กับตัวละครฝ่ายปฏิปักษ์ที่มีความร้ายกาจ

ในส่วนของฉาก มีการนำเสนอและเน้นลักษณะที่แตกต่างกัน เอนเดอให้ความสนใจในการสร้างดินแดนหรือโลกจินตนาการอันห่างไกล ส่วนดาห์ลเน้นถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโลกจริงที่มีความมหัศจรรย์บังเกิด ทั้งนี้การเลือกใช้ฉากก็เพื่อตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายที่เน้นต่างกันในด้านของสาระและความบันเทิงเป็นหลักตามลำดับ อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของฉากและความเหมาะสมแก่เรื่องราวที่นักเขียนต้องการนำเสนอยังคงเป็นสิ่งสำคัญที่นักเขียนทั้งสองให้ความสำคัญถึง

ในภาพรวม แม้ผู้ประพันธ์ทั้งสองจะสร้างงานที่ได้ชื่อว่าเป็นวรรณกรรมเด็กแนวแฟนตาซี ที่มีลักษณะพิเศษจำเพาะคือ การแฝงตัวของความมหัศจรรย์ในองค์ประกอบต่างๆของเรื่อง แต่ต่างก็ยังคงอาศัยวิธีการเสนอเรื่องที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของขนบนิยมในวรรณกรรมสำหรับเด็กทั่วไป โดยเฉพาะในการเลือกใช้ตัวละครที่ตัวละครเอกยังคงเป็นเด็กและการจบเรื่องราวแบบสุขสมหวัง

สำหรับทัศนคติที่มีต่อสังคมนั้น นักเขียนทั้งสองต่างนำเสนอประเด็นของสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นระบบสังคมสมัยใหม่ที่มีปัญหา และเสนอสภาพความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมที่กำลังสั่นคลอน ประเด็นเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวพันถึงตัวเด็กทั้งสิ้นในแง่ของผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบที่เกิดจากสายสัมพันธ์อันเปราะบางระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ในสังคม สิ่งที่เกิดขึ้นในงานของดาห์ลคือภาพของผู้ใหญ่ใจร้ายที่กระทำทารุณกับเด็ก การที่ดาห์ลกำหนดให้ตัวละครเด็กแสดงการตอบโต้ผู้ใหญ่ด้วยความรุนแรงในลักษณะหนามยอกเอาหนามบ่ง ย่อมสะท้อนให้เห็นความไม่เชื่อถือนองดาห์ลต่อสายสัมพันธ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เอนเดอกลับยังมองโลกในแง่ดีว่า ความเสื่อมทั้งหลายสามารถกลับคืนสู่ความดีงามได้ก็ด้วยจิตสำนึกของมนุษย์ที่จะตระหนักรู้ในสิ่งอันพึงประพฤติและปฏิบัติต่อกัน ภาพการต่อสู้ของเด็กที่ปรากฏในงานของเอนเดอจึงไม่ใช่การแก้แค้น หรือเอาชนะเหนือผู้ใหญ่ซึ่งเป็นคู่ปรับดังเช่นที่ปรากฏในงานของดาห์ล หากแต่เป็นการต่อสู้เพื่อเรียกร้องความดีงามของผู้ใหญ่และกอบกู้ความรักระหว่างกันซึ่งสูญหายไปกลับคืน

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าวรรณกรรมเด็กแนวแฟนตาซีมีต้นกำเนิดมาจาก
 วรรณกรรมพื้นบ้านประเภทเรื่องเล่าแบบเทพนิยาย ดังนั้นในวรรณกรรมแฟนตาซีจึงมักปรากฏเค้าโครง
 เรื่องหรืออนุภาคต่างๆจากเทพนิยาย การศึกษาเปรียบเทียบเชิงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมเด็ก
 แนวแฟนตาซีและเทพนิยายในเชิงลึกจึงน่าจะช่วยให้สามารถเข้าใจถึงลักษณะและความสัมพันธ์
 ระหว่างวรรณกรรมทั้งสองประเภทได้ลึกซึ้งขึ้น นอกจากนี้ วรรณกรรมเด็กของโรอัลด์ ดาห์ลจำนวนหนึ่ง
 เป็นการนำเทพนิยายเรื่องที่มีรากกันดีโดยทั่วไปเช่น **หนูน้อยหมวกแดง ลูกหมูสามตัว สโนว์ไวท์กับ
 คนแคระทั้งเจ็ด และ ซินเดอเรลลา** มาเขียนขึ้นใหม่โดยได้ดัดแปลงเนื้อหาให้มีนัยยะในเชิงเสียดสี
 สภาพสังคมปัจจุบันซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีความน่าสนใจ ทั้งในแง่ของการศึกษาเกี่ยวกับวรรณกรรม
 ดัดแปลงโดยเปรียบเทียบกับเทพนิยายฉบับดั้งเดิมและวรรณกรรมกับสังคม เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย